

Ac 7870

2061

Laste raamat.

Kirjutanud

J. Kunder.

Rakvere, 1884.

G. Ruhs'i juures trükitud.

Laste raamat.

Kirjutanud

J. Kunder.

Nakweres, 1884.

G. Ruß's'i juures trükitud.

2061

Tsensuri poolest lubatud. Tallinnas, 26. Januaril 1884.

2061

Emma hool.

Millal maksan memme waewa,
Hea ema piima waewa,
Kahel käel kandemise?
Oh minu ella eidekenel!
Kudas sa mind kaswatafid,
Kaswatafid, kallistafid,
Üles tõstfid, hüpatafid,
Maha panid, mängitafid,
Suu juures suisutafid,
Kahel käel küigutafid!
Müüfid põlkel põllu peale,
Panid parmaste wahete,
Sületäie keskele:
Et ei tulnud tuuli peale,
Et sadand sadu rumala,
Ega weerind wihma hoogu!
Millal maksan memme waewa,
Hea ema piima waewa,
Kahel käel kandemise!

~~~~~

Hea õde.

„Täna lähäme wana-emale!“ ütles Marja perenaine oma Taanile ja Anule.

„Wana-emale, wana-emale!“ kiljatasiwad lapsed ning hüppasiwad rõõmu pärast nagu tallekesed ema ümber. Ema pani lastele ilusad riided selga: Anu sai kena kirju kuhwti ning Taan ilusa särgi selga ning nokaga mütsi päähä.

„Ärge nüüd lapsed oma küla riideid mustaks tehke“, ütles ema, „ma lähän firstule ja otfin oma pühapäewa ehted ka wälja.“

„Ei tee, ei tee!“ tõendasiwad lapsed.

Ema läks aita, lapsed õuue.

Taan ei hoolinud ema feelust midagi, hakkas õues aelema ja ümber jooksuma, loopis mudaga wastu seinä ja aeda — ja kes teab, kas kogemata wõi meelega — wirutas muda tüki Anu uue kuhwti peale.

Anu nutma.

Taan jookseb õele appi ning katsub käega muda ära pühkida, aga pühkis selle juures veel enam muda laiale ning määris Anu kuhwti veel mustemaks.

Ema tuleb!

„Oh sa üleannetu laps!“ hakkab ta Anuga tõrelema. „Kas ma sulle ei ütelnud: „Ära tee küla riideid mustaks!“

Anu nuttis vastu: „Kogemata tegin, ema!“

„Nüüd jääb sa kodu! Saan tuleb üksi kaasa.“

„Olgu siis peale“, ütles Anu kurwalt.

Saan waatas ja waatas pealt. Süda läks poisil wiimaks haledaks, tunnistas emale kõik ülesse:

„Ega Anu kuhwti ära ei määrinud. Mina loopisin mudaga.“

Poisike nuttis nii ärdaste, et emalgi süda haledaks läks. Wenna- ja õe-armastus oli paha meele ära peletanud. Ema wõttis lapsed põlwiile ning ütles:

„Ei jae kumbki kodu! Lähäme kõik kolmekesi wana-emale!“

„Ja tuleb.“

Kõigil nii hea meel, nagu oleks ei tea mis neil olnud. Saan aga armastas oma Anut kunni surmani kui head ja armast õde.

Anus pois — anus mees.

„Ja ütles Sukule mitu korda:

„Kui sa alla koplisse lähäd paju pilli tegema wõi metsputkeid leikama, — ära sa siis kopli wärawat mitte lahti jätta. Hobused wõiksid muidu wälja tulla ja kahju teha.“

„Ei jäta, ei jäta, isa!“ wastas ja finnitask Suku iga kord.

Alga üks hommiku — ei tea, kuidas see juhtus — kõik neli hobust ja warss odras.

Pois-Suhan jooksis ruttu appi, ajas hobused odrast wälja ning pani siis kopli wärawa ilusaste kinni.

Tagasi tulles oli Suku ka selle käre peale ülesse ärganud ning kuulis kuidas pois-Suhan nüüd hinge tõmmates rääkis:

„Wist on hobused terve öö odras olnud! Kahju koguni suur! Kes teab, kes selle wärawa ometi lahti jättis?“

„Weike Suku seal muidu ikka käis“, ütles isa, „aga mis tema õhtu hilja weel seal otsis! Wist mõni küla naine ikka heinalt tulles sealt läbi läks ja wärawa lahti jättis.“

Suku aga teadis küll, et tema see süüdlane oli.

Poisike mõtles sinna ja tänna. Lõusis wiimaks woodist ülesse, läks isa juure ja ütles:

„Tee minuga, mis sa tahad! Mina küll kogemata selle wärawa lahti unustasin, aga — waletada ma ei taha!“

„Ja meel oli küll paha aga ta ei lausunud see-kord poisile midagi.“

Sukust aga sai mees, kes ka pärastises elus ei waletanud, waid igakord kui niisugust kitsikust talle juhtus, ütles ta kindlasti: „Waletada ma ei taha! Mis ma Sukuna ei teinud, seda ma Suhanina ammugi ei tee!“

Pahked lapsed.

Gult karjalapsi olivad wainul koos ning mängiswad oma mängi.

Rüramees tuleb laste juure, hobuse päitsed pihus ning teretab:

„Tere, tere, karja lapsed!”

Lapsed wõtawad mütsid peast ja teretawad just kui ühest suust wastu:

„Tere Sumalime!”

„Mull on hobune ära kadunud. Otsin juba pool päewa, aga ei leia kätte. Ehk olete wast teie mu hobust näinud?”

„Rägame küll üht musta hobust,” ütlesiwad lapsed, „seal kaasiku taga koos ta wist praegugi meel on.”

„Kas ta seal selle kaasiku taga on? küsis küla mees, sõrmega teise kaasiku poole näidates. „Ei, ei,” wastasiwad lapsed, „siin sellesama weikese kaasiku taga. Me tuleme näitama!” Tätsiwad kaks karjalast loomade juure ning läksiwad siis kaasa ja wiisiwad mehe hobuse juure.

Olge terwed, head lapsed!” ütles mees, istus hobusele selga ja läks ära.

Lastel oli hea meel.

Weikese Matsi õnnetus.

Weikene Mats ei tohtinud sugugi üksi pärast päewa enam wälja minna. Ema ütles küll: „Mats, ega find keegi ära ei söö!” Aga Mats wastas emale: „Jah, sina ütled küll: Ega find keegi ära ei söö! Aga oleks ja eile õhta rehe all olnud, küll ja siis oleks näinud, mis lõukas oli!” „Mis sa nüüd ilma aegu räägid, Mats”, ütles ema, „mine praegu waatama, seal pole midagi!”

Mats läks ka waatama, aga jooksis jälle kambriisse tagasi ning karjus kui tule käes:

„Ema, ema, näkk on foldes (lõukas)!”

„Noh, lähame siis ometi waatama, kus see näkk on”, ütles ema. Wötis Matsi kae kõrwa ja läks rehetuppa.

„Waata nüüd, ema, seal ta on! Waata foldes!” Koldes sooja tuha peal magas aga talu kass. Ema läks koldele, wöttis kassi sülle ja hakkas Matsi naerma: „Waata nüüd, Mats, kus sinu näkk on!”

Mats häbenes isegi oma rumaluse üle ning ei kartnud enam millalgi rehetuppa minna.

Karja Inku.

Karja Inku oli ülemeelik pois. Tema oli ka ka juba mõnegi nõelafese ja muafese teiste tagant ära näpanud. Wargad wõtawad ikka esite nõelafese, siis muafese ja wiimaks hobufefese. Ta Inkuft oleks ka wiimaks niisugune hirmus mees saanud, kes pimedal ööl meie isa aida ja talli ukseid oleks ära lõhkunud ja sealt wälja wedanud, mis isa ja ema suure waewaga forjanud ja kalli raha eest ostnud. Aga Inku sai aegsaste õpetust, ja jättis halwa ameti igaweste maha.

Ükskord nägi Inku, et naabri peremees rebase raudadega metsa läks. Pois lippas kui tuul järele ning waatas, kuhu peremees rauad pani. „Dot, oot, ma wõtan need rauad ära!“ ütles ta ise-endamisi.

Kui peremees rebase rauad paigale pannud oli, läks ta jälle tagasi kodu poole.

Inku tuleb ruttu redust wälja, paneb käega raudade otja finni ning hirwitab:

„Tulge aga nüüd Inku poole!“

Sellesama forraga kargasiwad aga rauad finni ning Inku käsi jäi wahela. Küll kiskus ja karjus waene pois, aga rauad ei kuulnud sest midagi, waid pigistasiwad weel enam.

Peremees kuulis teel poisi kisa ning mõtles talle metsas midagi õnnetust juhtunud olema. Pööris ümber ning läks waatama. Nägi poisi lõksus.

„Di! oi! Wõi nii pea juba rebane lõksus!“ ütles kütt.“ Wõttis siis hea kase witsa ja andis Inkule mitu hoopi.

Küll palus Inku: „Pai onu, ega mina neid raudu ära wõtta ei tahtnud; ma tulin paljalt waatama, kas rebane sees on.“

Kütt aga wastas: „Wõi rebast tulid ja waatama! Annan sulle nüüd ka rebase kasku.“ Ning Inku sai weel heaste kase offi maitseada, enne kui käsi lõksust wälja wõeti. Inku ei tohtinud kodus kellegile oma äpardusest rääkida. Aga halwa ammeti jättis ta sellest samast päewast saadik maha.

Hüire pojad

Hüire ema ütles kord lastele, oma kuuele wesi-halli pojale:

„Lapsed, mina lähän nüüd wälja toitu otsima; ärge teie 'heni mitte tuast wälja minge ega ka kedagi wõerast sisse laske.“

„Ei lähä, ei lähä, ema! Ei lase ka kedagi sisse tulla!“ kinnitasiwad lapsed.

Wana hüir wõttis koti selga ja läks ära.

Hüire pojakesed rääkisiwad weel mitu korda ema sõnu järele ning lubasiwad keeldu kuulda.

Natufese aja pärast tuleb üks wõeras mees, wana firju kass, hüire haugu suhu, teretab ülevalt lahkestes alla ning küsib:

„Lapsed, kas ema kodus on? Mull on hädalift asja toimetada; tulen linnast ning tahaksin täna jälle tagasi sõita.“

„Ei ole! Ema läks kodust ära“, vastasivad hiirekesed.

„Noh, tulge siis lapsed ise kambrist välja, ma räägin teile oma asja ära, ning lähän siis jälle minema. Neg kassin.“

„Ei tohi me kambrist välja minna ka! Ema keelis ära“, ütlesivad hiirepojad.

„Mis te siis kardate, mina olen ammugi juba teie emaga tuttav! Tõin teile ka tuttava poolest veel küla kaffu kaasa!“ Nende sõnadega võttis kass suure tüki lehkawat pekki taskust välja ja näitas teda hiirekesetele.

Küll oli peki hais weikestele meestele armas, aga fiiski ei läinud keegi mõerast meest vastu võtma.

Viimaks ütles kõige weiksem wend: „Olgu peale, mõeras onu on nii lahke ja jutukas, eks ma lähä kuulatama, mis sõnumeid ta emale toob.“

Teised ütlesivad küll: „Ära mine!“ Aga kangelane poisike ei kuulanud sest midagi, waid läks kambrist välja. Niipea kui ta aga väljas oli — krapsti! rabas kass waele mehe kinnii ja laski!

Heategija.

Weike Mann' leidis lombi äärest peasuke. Linnul oli tiiw juurest katki ning mudas rabeledes oli waenekene üle ja üle mudaseks ja märjaks saanud.

Mannike võttis peasuke peu peale ja hoidis wahete wahel suu äärde ning rääkis ise õrnalt ja kurwalt: „Oh sa waenekene! Kudas sa ommeti kaeke katki mürdsid! Tule, lähäme kodu! Ma teen sulle sängikese; maga seal sees, kunni tiiwake jälle terweks saab!“

See laps wiis peasuke kodu, tõi weikese walge kaanega kornikese akna peale; tegi willust woodikese ja pani haige linnukese sisse.

Aga, et wa' kass ennast fagedaste akna lähedal näitas, nagu oleks tall sest saadik midagi seal tegemist olnud, kui peasuke sinna toodi, selle pärast hoidis Mannike ikka korni kaane kinni. Sga päew aga püüdis piigake kärkseid ja sääski ning pakkus haigele. Haige ei tahtnud küll esiotsa toitu vastu võtta, aga kui Mann' korni kaane kinni pani, siis nokkis lind toidu ära.

Weike Ants tahtis küll ka näha, mis Mannil kornis oleks, aga Mann ei lubanud seda mitte. Pääsuke tiiw saim iimaks koguni terweks. Nüüd võttis Mann' linnu kornist välja, tegi akna lahti ja ütles ise:

„Ära sa nüüd enesele enam haiget tee! Mine nüüd jälle kodu!“

Ning peasuke lendas kui tuul aknaft wälja. Aga sest saadik tegi ta oma pesa iga kui just Manni akna ette rästaske ning firistas iga hommi ku lahkestega nagu oleks ta head last tänada tahtnud.

Ruuna-Ats.

Sulane Abram korjas põllul kiwa wanfriske ning wedas kodu. Kodus tehti sauna-ahjule uut kereket. Senni kui Abram kiwa põlle sisse korjas ja wanfrile tõi, mängis weike kahetja aastane talu Ats hobusega; torfas sõrmega hobuse nukkide ning jooksis siis jälle ära. Hobuse tõmbas igaford kordwad ligi pead ning lõi pahase meelega jaba kord paremat, kord pahemat aisa wastu. Abram ütles ähwardates:

„Ats, ära mängi hobusega! Tema on wana loom ning ei jalli narrimist ega noffimist!“

Ats aga ei pannud seda tähelegi. Niipea kui Abram kiwa korjama läks, hakkas ta jälle ruuna äritama. Wõttis jaba pidi kinni, firutas ja fifutas ning parastas ise: „Löö nüüd jabaga wana jurs! Paras full, paras full!“ Ning tiris jälle weu looma jaba pidi.

„Küll sa näed, Ats,“ ütles Abram, „sina selle ruuna käest kord ühe ninaprilli saad!“

„Katsu mull prillitajat!“ naeris Ats ning jooksis eemale.

Abram läks jälle kiwa korjama.

Nadu ronis nüüd wanfri alla ja hakkas ruuna kahja-lakkasi pidi kiskuma.

Korraga andis ruun Atsile wopsti! kahjaga wastu pead.

Nadu korjuma nagu pill.

„Noh, mis ma sulle ütlesin!“ pahandas Abram. „Nüüd on sul ninaprill käes!“

Ats sai kodus weel enam tõelda ning oli hull aega oma otsaga haige. Kahja arm' jäi aga talle eluks ajaks otse peale.

Atsil oli mitu korda tuline kahju, et ta seekord mitte Abrami sõna ei kuulnud. Küla-poissid sõimaswad teda sagedaste weel „ruuna-Atsiks.“

Wana Muri.

Wana karja Muri magas tua läwe ees päewa käes. Weike Luts näeb seda ning hakkab Muri peale haukuma, kujuk teda jalgu ning kõrwu pidi, hüppab üle ning tallab jalgadega wäfind karja-wahi peal. Kaks tuleb rehe alt wälja ning waatab hulga aega seda Lutsi tempu pealt. Ütleb wiimaks:

„Kuule, Muri, mikspärast laised sa seda wallatumat Lutsi enesega nii moodi mängida! Anna talle ometi mõni hoop kähaga wõi hammusta talle mõni tärnmeke sügelema naha sisse!“

Muri ei lausunud midagi.

Ras läheb ära aida poole ning ütleb ise-enda-misi: „Las aga Tuks tallata peale kere peal! Ega see minu feri ei ole!“

Tuks wäsis wiimaks ära ning heitis Muri kõrva maha.

Ras tuli aida juurest tagasi, waatas magajate koerte peale ning pomises ise:

„Näe nüüd wana halpi, ta lubab weel, et weike raff tema kõrva maha heidab! On need koerad ka lollid! Olgu peale. Meie kassid oleme targemad!“

Muri tõstis pea aegamööda ülesse ning ütles kassile:

„Olge peale targemad, aga ega Tuks teiega mängima ei lähä!“ Magasivad jälle mõlemad rahuliste.

Ritse talled.

Wana kits pani pühapäewa riided selga ning ütles tallesestele:

„Lapsed, mina lähän nüüd kottu wälja, naabri tädile külaliseksi. Urge teie seni wälja minge ega tulega mängige! Istuge ilufaste kambriis ja mängige „Wiruwäratit.“

Lapsed lubasivad ema sõna kuulda ja kits läks külasse.

Natukese aja pärast tuleb weike talu kutsikas, ning koputab ukse peale ja ütleb:

„Kitsakesed, ma nägin, teie ema läks ära, tulge nüüd wälja, lähäme wainule mängima! Mina haugun, teie hüppate.“

„Ei tohi minna,“ wastas kitsake, „ema käskis ilufaste kodu olla ja tuas mängida!“

„Laske mind siis sisse, ma mängin ka teiega tuas!“ Kitsake ütles küll: „Ära lastem kutsikat sisse, tema on ülemealik.“ Aga fikukene ei kuulnud sest midagi, waid lastis kutsika tuppä.

Kassasivad nüüd mängima ja hüppama.

Kutsikas lõi käppadega ja sabaga fikukesele wastu filmi ning hüppas siis ise tooli peale. Fikuke aga lõi siis jälle sõrmedega wastu tooli, nii et see ümber kukkus. Kutsikas hüppas pingi peale, fikuke lõi pingi ümber, kutsikas hüppas wofipingile, fikuke lõi wofi ka ümber.

Wiimaks ütles kutsikas: „Paneme küünal põlema!“ Kitsake keelis küll, aga fikuke ütles: „Mis fina, kits, ka küünlast tead! Mina olen mees ja mõistan temaga paremine ümber käia, kui fina ja ema koos.“

Süütas ka fikuke küünla põlema. Nüüd hakkas kutsikas küünla ümber jooksuma, ja fikuke ifka järele. Suure jooksmise ja kawatsemise juures kukkus aga küünal ümber ja tuli hakkas taku koonlasse, taku koonlast aga sängi olgedesse. Nüüd oli hirm ja ahastus suur. Kutsikas aga pani punuma ning ütles: „Kes käskis küünalt põlema panna!“

Oleks ema mitte sell samal filma pilgul kodu juhtunud tulema, siis oleks terve maja ära põlenud. Sifuke katsus küll süüdi kutsika peale ajada, aga ema ei kuulanud sest midagi, waid andis mitu setu matsu sifukesele sarwedega. See jäi pojale elu ajaks õpetuseks.

Traawli-Ants.

Ants oli talu pois.

Nagu teada, on talupoisid sagedaste oma talu hobuste peale uhked; nad kiidawad neid üksteise mõitu. Nenda oli ka Ants oma peremehe hobuste peale uhke. Kus ta aga mahti sai, seal kiitis ta neid enam kui tarwis oli. Iseäranis oli talu must ruun tema kiidu-hobu. Kui ta mõnikord mustaga kirikust tuli, wõi kirikusse läks, siis tegi ta niisuguseid tempa, mille üle wanemad inimesed sagedaste pahandasiwad. Tema ajas oma ruunaga ikka teistest mööda ning nimetas selle juures weel teiste hobuseid sagedaste paha nimedega, nagu „nälginud jännes“, „kange seljaluuuga karu“ ja „kroni“.

Kül üteldi talle mitmelt poolt: „Ants, ära halbi oma peremehe hobustega! Kiida, mis sa kiidad, aga ära ülearu ka kiida!“

Ants ei pannud sellest tähelegi, waid ütles aga: „Teie olete minu ja meie hobuste peale kadedad!“

Üks kord, jõuulu esimesel pühal, oli kiriku esine hobuseid puupüsti täis. Meie Ants oli oma mustaga ka seal. Niipea kui kirik wälja tuli, seisis Ants saanis. Laskis hea tropi kirikulisi enne ära sõita, ning kihutas siis neist kui tuul oma mustaga mööda. Tegi siis tee ääres natuke tegemist aisa pära ehk padja kallal — ning kihutas siis jälle teistest mööda. Aga lõõg sai täna meie Antsul täis.

Hobune läks peruks, aisa pära katti, Ants kukkus saanist, — jäi teiste hobuste jalgade alla!

Salgrahwas saiwad Andsu kül otse kohe jälle saanide wahelt wälja, aga tall oliwad mitu sabjaraua jälge seljas ja näus.

Antsu pühad rifutud, ja teiste naer weel peale kauba kanda! Wa' Traawli-Ants! Külalapsed naerisiwad ka weel: „Ants, kus aisa-pära jäi!“

Auus pois.

Sulase Märdi poeg leidis rutikõrrelt ilusa walgepeaga nua. Wahtis ja sihtis teda nagu uut asja kunagi. „Kelle see nuga ometi peaks olema?“ küsis ta mitu puhku. „Ah, ah, müüd ma tean! See on teise talu Endu nuga!“ „Wiin kohe ära. Mina teda oma käes ei pea!“

Wiis ka nua ära. — Endu ema kiitis auusat poisfi ning kinkis talle Endu wana nua pealegi weel.

Ulemeelik karjapoiss.

Uks karjapoiss ei jätnud ega jätnud linnu-pesti rahule. Kül ähwardati teda kodus mitu korda, aga see ei aitanud midagi.

Ükskord oli ta karjaga jõe ääres ning waatas, kuidas kallas-peasukesed oma pesa-haukudest sisse ja wälja lendasiwad.

„Dot, oot, ma pistan oma käe ka nende pesasse, katsum, mis seal sees on!”

Poiss ronis ka pesade kallale ja hakkas üht ja teist katsuma. — Aga pesad oliwad kõik nii sügawad, et poissi käsi ei poegade ega munade ligi ei ulatanud.

Katsum weel üht pesa.

„Ah, ah, pojad käes!” hõiskas pois. „Tulge aga wälja! Tunnuks kull alles sulgedeta olema, aga katsume sellegi pärast jões natuke ujuda!”

Wõttis ka pihu täis elukaid wälja — aga oh minu heldeke! Need on ju fisalifud! Karja-poiss ehmatas nii ära, et jalapealt jõe kuffus, kust ta suure rabelemise järele teise äärde wälja sai.

Wesi oli üle-liiga külm olnud: poiss jäi haigeks ning põdes kodus mitu nädalat sooja tõbe.

Oma elu ajal ei puutunud ta enam linnupesadesse.

Ennukse Tuku.

Ennukse Tukul oli see mood, et ta ifka natuke waletas. Iseäranis tegi tema wana-ema mitu korda niisugust nalja.

„Wana-ema, näff on ahju peal!” ütles ta kord jälle.

„Kus ta on? Ma ei näe midagi!” ütles wana-ema.

„Waata nüüd, waata, siin ta on!” näitas kelmike ahju taha.

„Ei ole ju midagi; sina waletad, Tuku!”

„Roh, kui sa ei usu, ma toon ta wälja,” ütles Tuku ning roomas ahju taha.

Korraga hakkas aga poiss karjuma:

„Wananänn, wananänn, näff siin! Tule appi, tule appi!”

Karjus just kui warda otsas. Oma läks ka appi. Lõmbas Tuku ahju tagast wälja ning siis weel isa rebase nahka mütsi ka weel, mis pojake juba mõne päewa eest ahju taga oli toppinud.

„Waata nüüd, Tuku, kus sinu näff! Paras! Kes näffi otsib, küll see näki leiab!” ütles ema. Tuku meel oli nüüd hoopis halb ning ta palus wana-emat:

„Ara sa lausu sest teistele midagi!”

Wana-ema lubas ka asja oma teada pidada. — Tuku ei näinud aga millalgi enam näkkisi ega niisugusi asju.

„Mee lakkuja“.

• Ema ütles Hannile mitu korda:

„Ära fina selle „mee-lakkumise“*) enam ennast waewa. Wanad ohjad on pool mädand, ja mõiksid parte alt maha laskuda ja ennast surmiks lüüa!“

Hann' lubas ka seda mängi maha jätta.

Sälle jõulud käes. Isa ja ema palwe-majas.

Hann' pois-Andrest paluma:

„Pane ohjad parre külge, ma katsun „mett laskuda!“

Andres ütles küll: „Ära tee, Hann, ema keelis ära!“

Teine aga wastu: „Viimast korda katsun weel! Tee mulle ommeti see meele hea ära!“

Andres mõtles ka: „Mis seal siis on!“ ja pani ohjad parre külge. Hann hakkas ülesse poole we-nitama. Käis esimese korra parte all ära, läks teist korda weel. Sed Maret ja Mall keeluwad küll: „Ära nüüd enam mine, nüüd küllalt!“

Hann ei hoolinud aga sest midagi, läks kolmat korda weel.

Sed kolkund ja karjatawad: „Hann', isat-emat kodus!“ Noh kust Hann' nüüd nii ruttu weel maha sai! — Ema tuleb tarre ja näeb poisikese parte all.

*) „Meelakkumine“ oli endine jõulu mäng. Poisid paniwad ohjad parre külge, kaika kätte alt läbi ning kiituwad, siis kaika ümber weeretades kunni parte alla ja sealt jälle tagasi.

Wõttis witsa ja andis säuh! ja säuh! — Küll oli poisil libe aeg. Millal sai teine parte alt maha!

See oli ka Hannil tõeste wiimane kord „mett laskuda.“

Sõnakunluata pois.

Isa tuli jõe äärest, suur lutju kala käes.

„Kinni sain ta ommeti! Küll ma teda juba mitu päewa sealt kolta alt katsusin“, ütles ta, „aga wana kawal, libekahaga loom ei anna ennast nii kergeste püüda.“

„Oh fina heldeke!“ ütles ema, „siit saab meile nüüd üks õhtu söök, mida meie ammuigi enam pole maitsenud!“

Isa pani kala koja läwe ette maha ja ütles pojale: „Märt, ära sa temasse puutu!“

„Ei puutu!“ ütles Märt.

Ema läks pada tulele panema, isa puid tooma. Märt jäi lutju juure ning imestas ilust kala. Kor-raga hakkas luts rääkima:

„Märt, ole hea laps, wii mind jõe äärde ja pese puhtaks! Emal pole ju aega ja mina tahan ka isegi warem keema saada.“

Mart wastu: „Isa keelis ju ära; ma ei tohi sinusse puutuda!“

Luts jällegi: „Sõge pois, ega isa selle pärast sinu peale ometi pahane ei wõi olla, kui sa emat

aitab ja mind puhtaks pesed. Tõgi ju fiinsamas."

Poiss mõtles ka: „Mis seal siis on!" Wõttis lutsu sülle ja — jõe äärde.

Maewalt oli lutsu saba wee sees, seal wirutas kala ennast poisi sülest lahti ja — kadus!

Wallatu koolipoiss.

Alusl suwe ajal läksiwad küla lapsed koolimaja poole. Teel tuli uusi ikka juure, kummi weike jalga ke juba koos oli.

Rõik olivad ennast ilusaste riidesse pannud, sest täna oodati kirikhärrat koolimaja juure, kes weikefi katsuma pidi, kuidas lugemise ja katekismusega lugu oleks.

Lapsed jõudsiwad weikese oja ke juure.

„Sild kaugel ülewal pool; mis meie sinna lähäme" ütlesiwad lapsed. Wõtame jalad lahti ja lähäme siitsamast läbi! Wesi on ju soe ja ei tule üle jala seljagi."

Wõtsiwad ka jalad lahti.

„Xru Peedu aga hakkas naerma ja teisi pilkama:

„Mis mehed teie ka olete, kui teie sellest oja firemekesestki üle hüpata ei jaks! Ilma-aega jalgade lahti wõtmisega siin aega wiitma! Waadake aga!" Peedu tuli tuhinal oja ke kaldale ja hüppas — aga oja ke oli ometi laiem, kui Peedu arwas ning

maene mees hüppas wette. Wesi aga wirtsatas riided ja jalatsed nagu kalapüüdjal märjaks.

„Waata nüüd Peedu, mis sa said," ütlesiwad teised ning tuliwad ilusaste oja kesest läbi, paniwad teisel pool oja jalad finni ning läksiwad edasi.

Kui nad koolimaja juure jõudsiwad, tuli koolmeister teistele lahkest wastu ja wõttis termise wastu, aga Peedule ütles ta: „Sina mine tagasi kodu, puhasta omad riided enne ära! Kirikhärra ette ma find täna ei lase." Peedul oli küll suur häbi, aga pidi ometi tagasi minema.

Ilmaaegne nali.

Lehe naese Raalu küsis karja Tütsi käest:

„Kuule, Tüts, kas sina tead, kus see leib kasvab?"

„Miks ma seda ei tea!" wastas Tüts.

„Ütle siis, kui sa tead! nõudis jälle Raalu.

„Waata, Raalu! Leib kasvab jahu-puu otsas. Kui jahu maha külwatakse, siis kasvab neist esite wõrse, siis juur puu, kelle otsas leiwapätsid kiiguwad," seletas karja Türi.

„Wai nii on see asi!" ütles Raalu ise-endamisi. Türi tõendas weel, et see tõsi olla; tema olla ju oma enese filmaga leiwapuud näinud; pani siis wiisud jalga ja läks karjaga metsa.

Beike Kaalu mõttis turbla labida ning hakkas nagu ta ise ütles, „kündma“. Tõi siis ema aidast mati täis mati täie järele jahu ning hakkas seda mulla alla panema. Ohtu, kui ema wainult tuli, jooksis poisike talle wastu ning hiljatas:

„Ema, ema! Küll sa nüüd näed, kudas leivapuu kasvab! Tuba külwasin jahu maha! Süts ütles.“ Ema ei saanud esite Kaalu jutust aru, aga kui weike künnipois oma põllu talle ära näitas ja ja ikka uuesti jälle tõendas, et Türi oma enese filmaga leivapuud näinud, siis alles nägi ema, mis kahju sündinud.

Küll oli tall meel Kaalu peale paha: poisike sai sõnelda ja noomida. Nuttis teine ema käes, nagu pill.

Aga kui Türi ohtul karjaga metsast tuli, oli tall suur õnnetus oodata, sest tema ep see oli, kes rumalalle Kaalufesele leivapuust oli ette pajatanud. Türi mõtles kaua aega weel selle õnnetuse peale ning Kaalu ei uskunud naljalt enam tema juttu.

Edew ellerhein.

Wainul jõe kaldal kasvab suur kari ellerheinu. Nad punendasivad nagu koidu eha ning mängisivad päewa otsa omas kewadisest nooruse rõõmus.

Seal ütles üks lopsakas ellerhein:

„Mina enam siin wainul ei taha olla! Waata kudas seal jõe nupud weepinmal kiiguvad nagu linnud! Kas mina siis sinna minna ei wõi?“

„Ara mine, õde!“ ütlesivad teised ellerheinad. „Sina ei ole selle eluga seal wilunud, aga siin on full hea olla.“

„Mis teie sellest elust seal teate ka, teie olete ju rumalad ja kadedad!“ ütles ellerhein ning hakkas oma juuri mulla pinnast wälja firutama.

Tuba lähäb teine jõe poole.

Wana raudhein ütles küll jõe äärest wastu:

„Ara mine, lapsuke, seal on juba mõni wana-meestki surma saanud!“

„Istu aga sina peale oma kalda muda sees! Mis full teistega tegemist on“, wastas ellerhein ja astus jõkke.

Küll oli siin tõeste hea kiituda ja hällida!

Ellerhein ei tahtnud terwel päewal süüa saada, ja jõe nupud naeratasivad talle wastu nagu wee künigalle. Aga see naeratamine polnud muud midagi kui hale kahetsemine.

Et ellerheina jalad jõe põhja ei puutunud, selle pärast ujus ja kiikus ta wee wooga ifka edasi ja edasi, kunni kodu mainud filmist kadusiwad. Ujus nüüd metsmaist ja soodeist läbi ning ifka edasi. Wiimaks jõuudis ta weikese järwe sisse. Nüüd oli ellerheinal juba süda raske nii üksi olles. Tahtis kodu tagasi, aga tee mis sa tahad, ei saa enam tagasi: just nagu sala käega tõmmataks lilledest ühe majakese poole, mis järwe kaldal seisab. Ja wiimaks — ellerhein ehmatas ja karjatab — weskis tammist alla, suurte kividest seffa. Seal pekseti tema waenekene puruks ja põrmuks.

Mõistatus.

Isa wõttis weikese Willemi sülle ja ütles:

„Willem, pane nüüd tähele, ma räägin sulle ühe ilusa mõistatuse. Ratsu kas sa saad temast jagu!“

„Noh, räägi aga!“ ütles poeg, „küll ma tema ära mõistan!“

Isa hakkas rääkima:

Ma seisn ühe suure maantee ääres ning nägin ühe hobusemehe tulema.

Wanfril oli wanaisa, wana-ema, poeg ja poja naine, ning mitu suuremat ja vähemat last. Üks laps oli ka just sinu suurune. Sõitsiwad minust mööda kui tuul. Tee läks alt orust läbi ning ma nägin, kuidas

wana isa wanfrilt ära kadus. Teised waatasiwad paljalt korra tagasi, hobu ruttas aga ifka edasi. Siis kadus wana ema wanfrilt, siis ema ühe lapsaga. Aga sõitjad ei peatanud sellegi pärast — ifka edasi! Wiimaks kadus isa, siis lapsed järestiku, — üks ainus nähti veel edasi sõitma. Kui hobune teisel pool orgu mäele tuli, nägin ma selgeste, — sest õhtu eha langes just tema peale — et mitte ühtegi sõitjat enam wanfris ei olnud. Hobune ruttas ifka edasi.

„Noh, mõista nüüd ära, mis see on!“

Weike Willem mõtles ja mõtles, wangutas wiimaks pead ja ütles: Ei, isa, sellest mõistatusest ei saa ma mitte jagu; ütle parem isa ära, mis see on!“

„Olgu peale,“ wastas isa.

„Waata, poeg, see hobune on aeg. Päewad, nädalad, kuud ja aastad — need lendawad ifka edasi. Maantee oruga on maailm, sõitjad oleme aga meie ise. Üksteise järele kaune kõik ära, aeg ruttas aga ifka edasi. Mõtles poeg aeglaste selle kiire sõidu peale ning ole ifka hea laps. Seda ei tea meie keegi, millal meie sellelt elu wanfrilt maha kukume. Kui meie aga elus head oleme teinud, siis kukume meie pehme mulla sisse, kus hea hingata, muidu kukume wasta kiwa ja kandusi.

Jaan Adamson.

Jaan Adamson oli auus ja wirt pois, — pärast auus ja kuulus mees. Tema wanemad elasid Wiljandimaal Wastsemõisa wallas, weikeses saunarüüdis. Isa suri pea ära ning Jaan jäi oma pea peale. Käis esite oma ema lehma söötmas, sai siis talu karjapoisi ning wiimaks päris talu poisi.

Jaan kõige armsam töö oli karjas käies ja kodu raamatute lugemine ja õppimine. Teised poisid naerisid küll sagedaste:

„Jaan, ega sinust ommeti midagi ei saa! Mis sa hullad selle raamatuga!“

Jaan ei kuulnud sest midagi, muud kui püüdis ikka enam õppida. Wiimaks oli agar pois juba nii palju õppinud, et koolmeistriks sai. Nüüd ei kõlwanud teised poisid enam hirwitada, sest Jaan oli ju koolmeister, mõistis ilusate laulda ja orelit mängida ka weel. Et nüüd noor koolmeister iga ülesõidu meele pärast oli, selle pärast sai tema wiimaks Solstre walla koolmeistriks ja Paistu kiriku orelimängijaks. Kõik wald ja muud inimesed armastasid üliwäga Adamsoni, sest ta oli õiglane ja lahke mees; — tema koolilapsed armastasid teda weel kõige enam: kutsusid teda isaks ja peremeheks. Seesammas mees alustas ka meie rahwale Aleksandri kooli, kus wanematele lastele palju tarkust õpetatakse.

Kui Jaan Adamson ära suri, siis olid teda mitu sada inimest surmuaiale saatmas. Teised koolmeistrid kandisid tema puusärki õlade peal kirikust surma aiale. Siin pidas õnnis kirikuhärra Hansen wäga ilusa kõne; kõik matusekselised nuttisid auusa mehe haua ümber. Õpetaja ütles weel mitu korda: See, minu lahkunud sõber, oli üks auus Eesti mees!

— Katsu sina ka, weike lugeja, niisuguseks auusaks meheks saada!

Auus tegu.

Aastal 1881 tehti ühele peremehele Tallinna maal oksjon, sest et ta oma talu renti ei jõudnud ära maksa. Mees palus küll:

„Auus, kõrge kohus, andke mulle weel mõni nädal aega, küll ma siis kõik ilusaste ära maksan!“

Kõrg kohus ei wõinud enam kannatada, sest ta oli juba kaua oodanud.

Peremehe kraam toodi mõisa ning oksjoni päew oli just täna.

Üks kohtumes astus haamriga kraami juure ning ütles: „Nüüd algab müümine! Kes enam pakub, see saab asja omale. Kooge aga asju müüda seie müümise lauale!“

Kohtu teender tõi koha suure kuke kormiga lauale.

Peremehe weike tütar hakkas nutma ja paluma:

„Pai onu, ära müü seda kulle ära! Meil ei ole enam teist; kes meil siis jälle õõsel ja hommi-ful laulab!”

Kohtumees ei tohtinud sellest midagi hoolida, ehk lapsel palve ta südant küll liigutas.

„Mis te' pakute selle kule eest!” hüüdis müüa.

„Kakskümmend viis kopikat!”

„Esimest korda 25 kop.! Kes pakub enam? — Teist korda 25 kop.! — Kes pakub enam?” hüüdis kohtumees. „Kolmat korda . . .”

Korruga hüüdis üks mees walju healega rahwa seas:

„Viiskümmend rubla!”

Kõik waatasid nagu ära kohtunud pakkija poole; mõned pidasid asja naljaks, mõned arvastisid jälle mehe kerge aruga olema.

Seal astus aga mees ise ette, ja pani 50 rubla laua peale; võttis siis kule ja andis weikese tüdurufu kätte ning ütles: „Säh, lapsuke, võta oma kull tagasi ja mine kodu!”

Kohtumees luges raha üle ja ütles: „Selle rahaga võib wõlg tasutud saada; — oksjon on lõpetud!”

Kõik rahwas kuulis ja nägi seda lugu liigutatud südamega ning hakkas wiimaks suure healega auustat meest kiitma. Nuus mees oli aga teiste sekkä ära-ladunud, ei lausunud ise mitte sõnagi.

Armastus.

Mitu tuhat wersta meie maalt ära lõuna poole on Greekamaa; tema seisab suure mere ääres ja kõrge mägede taga. Seal kasvavad wiigipuud ja wiinamarjad ning päike paistab seal palju palavamalt, kui meie maal. — Sinna kaugele maale läks aastal 1883 üks Wene laew. Selle laewa peal oli ka üks Gesti sugust madrus. Jäi waene mees kauge mere peal raskesti haigeks. Kui nüüd meie laew Greeka maa pealimna sadamasse jõudis, ei saanud waene Gesti madrus enam jalgu alla. — Laewa kapten käskis haige mehe senniks linna latsaretti wiia, kui ta laewaga sadamasse jäeb. Wiiti ka.

Meie mees hoigas ja ägas nüüd kangel mõral maal raske kopsu-tõbe käes ja ootas iga filmapiilkurma tulema, sest kopsu-tõbest ei pease keegi enam naljalt.

Ühel päewal tuleb Greekamaa kuninga proua latsaretti haigeid waatama. Suurt prouat kutsutakse aga seal waeste ja haigete „hea inglisk”. — Jäeb teine ka meie Gesti madruse woodi ette seisma ning küsib järele, kust maalt ja teelt tema olla. Kui raske haige küsimiste peale wastanud, sai kuninga proua ülilabheks, käskis haigele oma enese köögist head sööki saata ja kuulas sagedaste tema terwise järele.

Ühel päeval andis tohter kuninga prouale teada: Waese Gesti madruse päewad on loetud — ta elu wältab ehk weel paari nädala päewad ning siis ta kustub.

Seal tuli kuninga proua jälle haige mehe juure, teretas lahkest ja ütles: „Kes teab, kas ja oma isamaad weel näha saad! On sull aga mõni iseäraline wiimne soow weel südame peal, siis anna ta mulle teada; kui ma wõin, siis täidan ma tema ära.“

Mees ei lausunud midagi.

Kuninga proua nägi aga selgeste, et teisel midagi südame peal oli, mis ta mitte awaldada ei julgenud ja ütles siis lahkest: „Ära kardad oma soowi awaldamast! Kui wõimalik on, saan ma teda tõeste täitma.“

„Oh, oleks minu waene ema Gestimaalt siin!“ hakkas haige mees haledaste nutma ning ahastama.

Kuninga proua trööstis weel waest meest ja läks ära.

Ühel päeval tehafe latjareti uks lahti ning fiske astub — haige Gesti madruse ema, elatand wanake Gestimaalt. Kuninga proua oli ta Greekamaale tuua laisnud. Lahke ja rõõmsa südamega heitis warsti peale jeda haige madrus oma hella ema süles hinge. Poeg pandi Greeka mulda maha, emake saadeti jälle Gestimaale tagasi.

Noh, see oli poeg, kes oma ema kõikidest kingitustest, mis talle kuninga proua tõeste tema wiimse

soowi täitmiseks oleks annud, oma enese armsa ema kõige kallimaks pidas. Aga see oli ka kuninga proua, kelle süda weel ülem on, kui truu madruse oma oli. Ja see samma kuninga proua on meie armsa Keisri sugulane.

Rohkeste tasutud lahkus.

Suwel 1883 oli meie armas Keiser Taanimaal oma äia pool külaliseks. Seal sai ta ometi natuke puhata omast raskest kodusest tööst.

Ühel ilusal päewal läks Keisri härra Taani Kuninga pojaga maale jalutama. Käiswad hea tüki teed ära ning hakkaswad siis jälle kodu poole kõndima. Teel tuli aga jalutajatele joogi janu peale, mis palawa päewaga ifka suuremaks läks. Mis muud, kui läksiwad tee äärsesse talu maiasse juma otsima. Wana eit oli üffi kodus. Rõrged wõerad teretasiwad lahkest ning palusiwad rööska piima. Wanafene ei teadnud midagi, kes need wõerad oliwad, pidas neid suurteks linna saksteks. Wastas õige lahkest:

„Ei ole seekord mitte rööska piima; annaks hea meelega. Aga kui armsad saksad nii lahked oleksiwad ja kohwi jook, mull on ta parajast walmis; see ehk aitab ka janu wähendada.“

Wõerad oliwad sellega rahul. Jõiwad wana eide juures kohwi ning see näis neile päris heaste maitsema.

„Kui palju meil siis maksta on?“, küsisivad suured mõerad, eite ihu karastuse eest tänades.

„Mis makstu nüüd selle eest tarwis on“, vastas wana eit, „mul on muidugi hea meel, et mu kohwi jaoks le maitses“.

„Noh, olgu siis peale!“ ütlesivad mõerad; jätsivad Sumalaga ja läksivad.

Teisel päeval kihutab uhke ratsamees talu ukse ette, teretab ning küsib:

„Kas wana perenaine kodu on?“

„Kodu jah!“, vastas eit ise. „Mis teie siis soovite? Mina'p see perenaine olen“.

„Hea küll!“, ütles sõidumees. „Et Teie eile Wene Keisri härra ja meie Kuninga poja wastu nii lahke olite ja neile head kohwi pakkusite, selle pärast saadab Keiser Aleksander Teile selle hõbedase kohwi kannu ning palub, teda mälestuseks wasta wõtta.“

Nende sõnadega jättis ratsamees Sumalaga ja läks.

Wanaeit oli kohkunud ja kahmetand, nii et sõnatestki esite suust wälja ei saanud; pärast aga ei jõudnud ta suurte härrade lahkust küllalt kiita.

Kõrge soldat.

Ätsford käis õnnis Keiser Nikolai Gestimaad vaatamas. Kui ta Tallinnast tulles jälle Peterburi poole tagasi läks, oli tall nõuu Raskwere jaamas hobuseid puhata.

Raskjalg oli sõnime juba aegsaste ette toonud et: Keiser tuleb! — Kõik inimesed jaamas ootamas ja Tallinna poole wahtimas.

„Nüüd tuleb!“ ütlesivad mõned. Ning fihin ja kahin oli selle järele terwes jaamas suur.

Ei tulnud aga weel. Postipoisid sõitis paljalt mööda.

Nüüd tuli Tallinna poolt jälle post, kolm hobust ees; sõitis õige libedaste. Waatajad ütlesivad: „Ei tule weel! Jällegi paljalt posthobused!“

Post pidas jaama ees kinni, ning wantrist astusivad kaks meest wälja, nagu näitas, wäe ülemad, kellel liht reisi sinelid seljas olivad.

Astusivad jaama majasse.

Teine pealik, ilusa pika kaswuga mees, ütles teenijale tüdrukule:

„Too mulle wett hea laps!“

Tüdruk mõtles: „Wäe pealik tahab wiist filmnagu peseda,“ ning tõi pesemise wee ja mis weel muud sinna juure tarwis oli tuppa ning ütles:

„Wesi on fiin, auulikud härrad!“

„Mistal siis soldatil reisi peal aega filmnagu

pefeda on?" ütles mee küsija: Eks sa, laps, aru ei saanud, ma tahtsin teewett saada!"

Tüdruk ka filma pilk meega jälja ja toob tee masina sisse.

Senni oli aga jäljas jälle suur kihin ja kahin. Mitu uhket wangert tuliwad Tallinna poolt ning ootajad ütlesiwad ifka pool wärisewa healega:

„Keiser tuleb, Keiser tuleb! Hoidke eest kõrwa! Talli-poisid, astuge hobustele kohe wastu, kui wanfrid peatawad! Lautage ruttu löuendid teele maha!"

Wanfrid peatasiwad. Mitu suurt härrat astusiwad maha ning küsisiwad: „Kas Keiser heaste seie sai? Sõitis ruttu ees, ei meie saanud nii wiledaste järele!"

Kus nüüd selle kohkumise ots! Keiser oli juba weerand tunni eest jaamas ja jaama rahwas ei teadnud sest midagi.

Teenija tüdruk laskis hirmu pärast taldrifu käest maha kukkuda ning ei saanud sõnakestki enam suust jälja.

Keiser aga oli üli lahke; ning kui ta jälle reisi mantli selga tõmbas ja minekut tegi, wõttis ta saja rublalise pantu raha ja pani tüdrukule taldrifu-laua peale. Jaama rahwas tõmbasiwad sügawaste rõõmu pärast hinge ning waatasiwad kaua aega weel sõitjatele järele, kunni nad filmist kadusiwad.

Lahti tehtud sõlm.

Sead ei tehta mitte ükski sõnadega ega juure abi ja aitamisega, waid ka mõne koguni weikese ja lihtlabase asjaga. Sea tegu jääb aga heaks teuks, ning üks hea tegu äratas teise heateu.

Sest on nüüd juba mitu kümmend aastad mööda, kui Holstre mõisas kindral Berg elas. Tema oli wali mees; aga ta oli ka jälle sagedaste lahke.

Üksford läks üks teumees elejete koormaga mõisa põllult Pirmastu rehe poole. Hobune astus aega mööda edasi ning mees seadis kõrwast astudes piipu.

Tuba piip suitsseb. Mees näeb põllu peal üle fideme sõlme.

„Dot, oot, ma wõtan ta lahti!" Wõtab ka sõlme maaft ülesse, teeb lahti ning wiskab siis õled jälle põllule. Korraga mõisa härra mehe juures ja küsib:

„Kuule, Endrif! Ütle mulle nüüd, miks pärast sa selle üle sõlme lahti tegid!"

Mees ära ehmatand, ei tea midagi wastata, muud kui katsub aga piipu ära warjata!

„Jäta hobune seisma!" ütles härra.

Waesel mehel hirm käes; jätab ka hobuse seisma.

„Pane oma piip otsekohe suhu!"

Ei tahtnud küll enam tubakas mehel maitseada; pidi siiski härra käsku täitma.

„Ütle mulle nüüd: Mikspärast tegid sa selle sõlme lahti!”

Teumees hakkas wärisema healega rääkima:

„Särra, mina mõtlesin: kui see sõlm põllu peale jääb, siis mädaneb ta kaua, enne kui ta kaub; tema asemel ei saa nii mitu ja mitu wilja kõrt kaswada. Selle pärast ep ma ta lahti tegin.”

„Säh! Mine peale!” ütles kindral, kuna ta teumehle rubla raha pihku pistis.

Ruu-naine.

Ennemuiste läinud weel hilja laupäewasel õhtul üks naine jõelt wet toma. Ruu paistnud selgeste ning naine ütelnud ise-endamisi:

„Mis sa wahid sealt! Kas sa ei saa mulle appi wet kandma! Mina pean siin tööd tegema ja fina laiskled ülewal.”

Korraga tulnud ka kuu taewast maha; aga wiinud naise ühes ära taewa alla. Seal ta weel praegugi ühes oma weepaariga on, ja noomib igat ühte, et hingamise päewa õhtut ei tohi mitte tööga ära wiita. Ruul ei ole aga millalgi aega laiskelda; ta peab maalt maale rändama, et igal pool pimedat ööd walgustada.

Isa õpetus.

Kalewide kallim poega
Astub isa haua peale,
Istub kalnu künka peale,
Kurba südant kergitama.

Isa hauasta küsima:
„Kesje liigub peale liiwa,
Kesje astub peale haua?
Sõmer kufub filma peale,
Kruusi langeb fulmudelle.”

Poega mõistab, kostab wasta:
„Noorem poega, poisikene,
See'p se liigub peale liiwa,
See'p se astub peale haua,
Istub nure muljutusel
Radund isa kalnukünkal.
Tõuse üles, taadikene!
Ärka üles, isafene!
Tule teeda näitamaie,
Kuhu eite kadunesja!”

Isa kostab mäta alta,
Taati kalmusta kõneleb,
Mulla alta tõstab heale:
„Ei wõi tõusta, ei ärata!
Kallju rõhub peale rinna,
Kivi raske peale teha;
Kulmu katwad fullerlupub,
Silmi katwad finilillid,
Punalillid palgesida.
Tuuled juhtigu sull' teeda,
Õhud õrnad õpetagu,
Taewa tähed andku tarfust!”

„Issa meie.“

„Issa meie“ on meie kõige parem palve. Sa tead, armas noor sõber, isegi, kes tema teinud on. Aga meie maa pealsed inimesed ei oska teda mitte nii järele paluda, kui teda meile ette paluti. See ei tee aga midagi; kui meie hea ja puhta südamega teda lueme, siis näeb taewa Issa muudugi, mis meil tarwis on ja ta annab enam, kui meie palume.

Sina küsid ehk nüüd minu käest: Ütle mulle, kuidas sina ommeti seda „Issa meie“ palwet lued!“

Seda ma ütlen sulle kohe. Waata, sõber, kui mina paluda tahan, siis mõtlen ma oma õntsa isa peale, kuidas tema hea oli ja mulle kõik andis, mis ma tahtsin ja mis tal oli. Ja siis mõtlen ma, et terve maailm on minu isamaja: ja kõik inimesed Euroopas, Aasias, Ahwrikas ja Ameerikas on siis mõttes mu wennad ja õed; ja Jumal istub taewas kuld tooli peal, ta on oma parema käe merede ja wete üle kunni maailma otjani wälja sirutanud ja tema pahem käsi on täis õnne ja headust, mae tipud ümberringi auurawad — ja siis hakkab ma „Issa meiet“ lugema:

Issa meie kes sa oled taewas!

Pühitsetud saagu Sinu nimi!

Sellest ei saa mina küll mitte päris aru kätte. Aga las' ta olla peale; ma soowin paljalt, et Jumal ja tema jäljed maal ja merel, wainul ja metsas,

fellest meie teda ära tunda wõime, mulle ja igale inimesele üle kõikide asjade pühad ja kõrged oleksiwad.

Tulgu meile Sinu riik!

Selle juures mõtlen ma ise enese peale, kuidas minu südames pea see, pea teine mõte walitseb, ja et kõik südame waewamine on, mis mulle midagi ei aita. Ja siis mõtlen ma, kui hea see oleks, kui Jumal kõigele walule ja wiltsusele otja teeks ja mind ise walitseda tahaks oma riigi armu järele.

Sinu tahtmine sündku taewas kui ka maa peal!

Nüüd ma mõtlen taewa ja kõikide tema püha inglite peale, kes rõõmuga kõrge Issa tahtmist täidawad, ja neisse ei puutu keegi waew ega piin ja nad elawad ööd ja päewad igaweses õntsuses ja armastuses; ja siis mõtlen ma: Oh, kui see siin maa peal ka nii oleks!

Anna meile igapäewast leiba!

Teie teate isegi, mis igapäewane leib on, mis meie maa peal sööme kunni meil elu on. Ja ta on ka magus. Ja ma mõtlen ka laste peale, kes nii hea meelega sööwad ja karmeste toidu waagna kallal on. Ja siis palun ma, et armas Jumal meile kõikidelle tahaks süüa anda.

Ja anna meile andeks meie wõlad nii kui meie andeks anname oma wõlglastele!

Küll on walus, kui sind keegi pahandab ja äritab, ja kättemaksmine on su südamele magus. Mina mõtlen ka nii ja mull oleks ka mõnikord kätte-

maiskmiseks lusti ja rõõmu. Aga seal astub mulle koke see tige sulane pühast ewangeliumist ette: ja mu süda kohmetab ära; ma mõtan ette, oma wennale kõik andeks anda ja ei midagi võlga tema käest nõuuda.

Ära saada meid mitte kiusatuse sisse!

Siin ma mõtlen nüüd kõikide langenud wendade peale, kes enam head ei taha teha, Jumalat ega oma wendi ja õdegi armastada ning ma palun: Ära lase mind mitte nii langeda!

Waid peasta meid kurjast ära!

Mulle tulewad siin kõik kiusatused ja meelitused meelde, mis mind õigelt teelt ehitada mõiksinwad. Ma mõtlen elu waewa ja walu, wanaduse, haiguse, ja veel mitme tuhande muu südame walu ja piina peale, mis elus inimesi waewawad. Sa sa näed, et siin tulewad mulle pisarad filmi oma enese ja mu wendade ja õdede pärast. Ma igatsen siit wälja saada; mu süda on kurb, nagu ei oleks enam kuskil abi. Aga siis peame meie omale jälle julgust otsima; tõstame käed ja filmad ülesse poole ning hüüame lauldes ja hõisates:

Sest Sinu pärast on riik ja wägi ja auu ja wõimus igaweste! Amen.

S i s u.

	Lehe kulg.
Ema hool	3
Hea õde	5
Auus pois — auus mees	6
Mari ja Märt	8
Kivi-Jüri	9
Lahked lapsed	10
Weikese Matsi õnnetus	11
Karja Juku	12
Siire pojad	13
Hea tegija	15
Kuuna-Ats	16
Wana Muri	17
Kitse talled	18
Traawli-Ants	20
Auus pois	21
Ülemeelik karjapoiss	22
Ennukse Juku	23
„Meelakuja“	24
Sõnakuulmata pois	25
Wallatu koolipois	26
Ilmaegne nali	27
Edew ellerhein	29
Mõistatus	30
Jaan Adamson	32
Auus tegu	33
Armastus	35
Rohkete tasutud lahus	37
Kõrge soldat	39
Lahki tehtud sõlm	41
Kuu-naine	42
Isa õpetus (Kalewipojast mõetud)	43
„Isa meie“ (Lavateri järel)	44

